

**Azərbaycan Respublikası Elm və Təhsil Nazirliyi
Lənkəran Dövlət Universiteti**

Təsdiq edirəm
Tədris məsələləri üzrə prorektor v.i.e:
_____ dos. Zaur Məmmədov
_____ "_____" _____ 2025-ci il

Fənn sillabusu

İxtisas: 050121- Psixologiya

Fakültə: Filologiya və ibtidai təhsil

Kafedra: Pedaqogika, psixologiya və incəsənət

I Fənn haqqında məlumat:

Fənnin adı: Ümumi psixologiya-5 Emosiya və motivasiya psixologiyası

Fənn proqramı: Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirinin 30.09.2011-ci il tarixli 1602 sayılı əmri ilə təsdiq edilmişdir.

Kodu:IF-B11

Tədris ili: III (2025-2026) Semestr: V

Tədris yükü: Cəmi: 150 saat. Auditoriya saatı- 45 saat (30 mühazirə, 15 seminar).

Tədris forması: Əyani

AKTS üzrə kredit: 5 kredit

II Müəllim haqqında məlumat:

Adı, soyadı, dərəcəsi: b/m Cəfərova Nahidə İbrahim qızı

Kafedranın ünvanı: Lənkəran ş. Ə. Məmmədov k.19

E-mail ünvanı: nahide.ceferova@gmail.com

III Təvsiyə olunan dərsliklər və dərs vəsaitləri:

Əsas:

1. Bayramov Ə.S., Əlizadə Ə.Ə., Psixologiya, Bakı: Çinar-Çap, 2002
2. Psixologiya. Prof.S.İ.Seyidov və prof. M.Ə.Həmzəyevin elmi redaktorluğu ilə. Bakı, 2007
3. Əliyev R. .Psixologiya . Bakı: 2007
4. Qədirov Ə. Yaş psixologiyası Bakı: 2002
5. Hüseynova G.Q., Vəliyeva Y.Ə. Emosiyaların psixologiyası bakı, 2022
6. Hüseynova G.Q., Musayeva T.M. Emosiya və motivasiya psixologiyası. Bakı, 2004
7. Голуман Д. Эмоциональный интеллект. Москва, 2013
8. Пол Экман. Психология эмоция. Питер, 2015

IV. Prerekvizitlər: Biologiya, fiziologiya, inkişaf və yaş psixologiyası

V. Korekvizitlər: Bu fənnin tədrisi ilə eyni vaxta başqa fənlərin də tədris olunmasına zərurət yoxdur

VI. Fənnin təsviri və məqsədi:

Fənnin tədrisində tələbələrə emosiya və motivasiyanın mahiyyəti və onların qarşılıqlı əlaqəsi ilə bağlı son elmi məlumatlar təqdim olunacaq. Semestr ərzində fənn, təfəkkürün formaları, xüsusiyyətləri, əqli proseslər, yaradıcı və bərpəedici təxəyyül və müxtəlif fəaliyyət növlərində onların rolu və əhəmiyyəti kimi mövzuları əhatə edəcək.

Kursun məqsədi emosiya, hiss və motivasiyahaqqında fundamental bilikləri təqdim edərək tələbələrin bu sahədəki ən son elmi tədqiqatları analiz edə bilmə bacarığını təmin etməkdir. Bu fənn tələbələrə insan fəaliyyətində emosional və motivasiya proseslərinin nəzəri əsaslarını öyrətmək, onların psixoloji qanunauyğunluqlarını anlamaq və təhsil, əmək, ünsiyyət və gündəlik həyat fəaliyyətində tətbiq bacarığı formalaşdırmaq üçün nəzərdə tutulmuşdur. Kurs çərçivəsində müxtəlif nəzəriyyələr, emosional hallar və praktiki tətbiqlər müzakirə ediləcək.

VII Davamiyyətə verilən tələblər:

Fənn üzrə semestr ərzində buraxılmış auditoriya saatlarının ümumi sayı Elmi Şuranın 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq davamiyyət meyarları nəzərə alınmaqla müəyyən olunmuş həddən yuxarı olduğu halda tələbə həmin fəndən imtahana buraxılmır, onun həmin fənn üzrə akademik borcu qalır.

VIII Qiymətləndirmə:

Tələbələrin biliyi 100 ballı sistemlə qiymətləndirilir. Bundan 50 balı tələbə semestr ərzində, 50 balı isə imtahanda toplayır. Semestr ərzində toplanan 50 bala aşağıdakılar aiddir: 20 bal seminar və laboratoriya dərslərində fəaliyyətinə görə və 30 bal kollokviumların nəticələrinə görə. Əgər fənn üzrə həm seminar və həm də laboratoriya varsa onda 10 bal seminara, 10 bal isə laboratoriyaya görə verilir.

Qiymətləndirmə zamanı Elmi Şuranın 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq qiymətləndirmə meyarları nəzər alınır.

İmtahan biletinə bir qayda olaraq fənni əhatə edən 5 sual daxil edilir.

Qiymət meyarları aşağıdakılardır:

- 10 bal- tələbə keçilmiş materialı dərinləndirən başa düşür, cavabı dəqiq və hərtərəflidir.
- 9 bal-tələbə keçilmiş materialı tam başa düşür, cavabı dəqiqdir və mövzunun mətnini tam açar.
- 8 bal-tələbə cavabında ümumi xarakterli bəzi qüsurlara yol verir;
- 7 bal- tələbə keçilmiş materialı başa düşür, lakin nəzəri cəhətdən bəzi məsələləri əsaslandırma bilmir
- 6 bal- tələbənin cavabı əsasən düzgündür.
- 5 bal-tələbənin cavabında çatışmazlıqlar var, mövzunu tam əhatə edə bilmir.
- 4 bal- tələbənin cavabı qismən doğrudur, lakin mövzunu izah edərkən bəzi səhvlərə yol verir;
- 3 bal- tələbənin mövzudan xəbəri var, lakin fikrini əsaslandırma bilmir;
- 1-2 bal- tələbənin mövzudan qismən xəbəri var.
- 0 bal- suala cavab yoxdur.

Tələbənin imtahanda topladığı balın miqdarı 17-dən az olmamalıdır. Əks təqdirdə tələbənin imtahan göstəriciləri semestr ərzində tədris fəaliyyəti nəticəsində topladığı bala əlavə olunmur.

Semestr nəticəsinə görə yekun qiymətləndirmə (imtahan və imtahanaqədərki ballar əsasında)

91-100 bal- əla (A)

81-90 bal-çox yaxşı (B)

71-80 bal- yaxşı (C)

61-70 bal- kafi (D)
 51-60 bal – qənaətbəxş (E)
 51-baldan aşağı- qeyri-kafi (F)

IX. Davranış qaydalarının pozulması:

Tələbə universitetin daxili nizam-intizam qaydalarını pozduqda əsasnamədə nəzərdə tutulan qaydada tədbir görülməkdir.

X. Təqvim-mövzu planı: 45saat (30 saat müəhazirə, 15 seminar)

N	Keçirilən mövzuların məzmunu Mühazirə	Saat	
1	2	3 Müh.	4 Sem.
1	Mövzu. Emosiya və hisslər Plan: 1. Emosiya və hisslər haqqında anlayış 2. Emosional halətlər fizioloji proseslərin növü kimi 3. Emosiyalar fəaliyyətin nizamlayıcısı kimi 4. Ali hisslər Mənbə: (1; 2; 3; 5; 6; 8)	2	
2	Mövzu. Müxtəlif növ emosional reaksiyaların səciyyəsi Plan: 1. Duyğuların emosional tonu 2. Duyğuların emosional tonunun funksiyası 3. Duyğuların emosional tonunun yaranma mexanizmi Mənbə: (5; 6; 8)	2	
3	Mövzu. Emosiyaların quruluşu Plan: 1. Emosiyaların mənşəyi 2. Emosiyalar davranışı təşkil edən proses kimi Mənbə: (5; 6; 8)	2	
4	Mövzu. Emosiyaların ifadəsi Plan: 1. Mimik ifadənin identifikasiyası 2. Emosiyaların spontan ifadəsi 3. Pantomimika, emosiyaların səsle ifadəsi Mənbə: (5; 6; 8)	2	
5	Mövzu. Emosional fəaliyyətin xarakteristikası Plan: 1. Emosional fəaliyyətin xarakteristikası 2. Emosional fəaliyyətin inkişafı Mənbə: (5; 6; 8)	2	
6	Mövzu. Emosiyaların rolu və funksiyası Plan: 1. Emosiyaların funksiyası. Müsbət və mənfi emosiyaların rolu 2. Davranış və fəaliyyətin idarə olunmasında emosiyaların rolu Mənbə: (5; 6; 8)	2	
7	Mövzu. Emosional qiymət proses kimi Plan: 1. Emosiyaların eksetdirmə-qiymətləndirici funksiyası 2. Emosiyaların motivasiya rolu 3. Emosiyalar dəyər və tələbat kimi 4. Emosiyaların destruktiv rolu Mənbə: (5; 6; 8)	2	
8	Mövzu. Ünsiyyət və pedaqoji fəaliyyət prosesində emosiyaların rolu Plan: 1. Emosiyaların kommunikativ funksiyası 2. Koqnitiv proseslərdə və yaradıcılıqda emosiyaların rolu 3. Pedaqoji prosesdə emosiyaların rolu Mənbə: (5; 6; 8)	2	
9	Mövzu. Emosional halətlər Plan: 1. Emosiyaların təsnifatına dair müxtəlif yanaşmalar 2. Əhvalların psixoloji səciyyəsi 3. Affekt və ehtiraslar Mənbə: (1; 2; 3; 5; 6; 8)	2	
10	Mövzu. Stress və frustrasiya Plan: 1. Stressin növləri, yaranma səbəbləri və profilaktikası 2. Frustrasiya emosional halət kimi Mənbə: (1; 2; 3; 5; 6; 8)	2	
11	Mövzu. Tələbatlarla əlaqədar emosiyaların təsnifatı Plan: 1. Əsas və ikinci dərəcəli emosiyalar 2. Aparıcı və törəmə emosiyalar (V.K.Vilyunas) Mənbə: (5; 6; 8)	2	

12	Mövzu. Emosiya və idrak prosesləri Plan: 1. Emosiyalar və qavrayış 2. Predmetin xüsusiyyətlərinin qavranılmasına emosional təcrübənin təsiri 3. Emosional proseslər və təxəyyül, təfəkkür prosesləri Mənbə: (1; 2; 3; 5; 6; 8)	2	
13	Mövzu. Emosional intellekt Plan: 1. Emosional intellektin mahiyyəti 2. Emosional intellekt modelləri 3. Emosional intellektin struktur komponentləri Mənbə: (5; 6; 7)	2	
14	Mövzu. Emosional yaddaş və eşitmə Plan: 1. Emosional yaddaş haqqında məlumat 2. Emosional eşitmənin mahiyyəti Mənbə: (5; 6; 8)	2	
15	Mövzu. Emosiyaların tədqiqi metodları Plan: 1. Fizioloji göstəricilər və emosiyaların diaqnostikası 2. Nitqin təhlilinin köməyi ilə emosiyaların diaqnostikası 3. Emosiya və ekspressiv davranışın öyrənilməsi Mənbə: (5; 6; 8)	2	
	Cəmi:	30 s.	
Seminar			
1.	Emosiya və hisslər. Müxtəlif növ emosional reaksiyaların seçiyyəsi	2	
2.	Emosiyaların quruluşu və ifadəsi	2	
3.	Emosional fəaliyyətin xarakteristikası. Emosiyaların rolu və funksiyası	2	
4.	Emosional qiymət proses kimi. Ünsiyyət və pedaqoji fəaliyyət prosesində emosiyaların rolu	2	
5.	Emosional halətlər. Stress və frustrasiya	2	
6.	Tələbatlarla əlaqədar emosiyaların təsnifatı. Emosiya və idrak prosesləri	2	
7.	Emosional intellekt. Emosional yaddaş və eşitmə	2	
8.	Emosiyaların tədqiqi metodları	1	
	Cəmi:	15 s.	

XI. Fənn üzrə tələblər: Emosiyalar və motivasiya fənnini öyrənməklə tələbə

- Hiss və emosiyaların mahiyyətini və xarici ifadəsini, onların yaranma səbəblərini bilməli,
- Emosional halların fərqli xüsusiyyətlərini öyrənməli və davranışını tənzimləməyi bacarmalıdır,
- Fərdi və qrup motivasiyasını artırmaq üçün psixoloji metodlardan istifadə edə bilməlidir,
- Psixoloji mühitdə adaptasiya və stressə davamlılıq şəraitinə uyğunlaşmalı,
- Emosional intellektin nəzəri əsaslarını və onun gündəlik həyatda rolunu bilməli,
- Əhval dəyişməsinin səbəblərini və profilaktik yollarını bilməli,
- Ali hisslərin mahiyyətini və şəxsiyyətin formalaşmasında rolunu bilməli,
- Emosiya və tələbatların əlaqəsini, emosiyaların funksiyalarının mahiyyətini bilməlidir.

XII. Fənn üzrə təlimin nəticələri:

- Emosiyaların mahiyyəti. növləri, funksiyaları və təzahür formaları haqqında bilik əldə edir;
- Klassik və müasir motivasiya nəzəriyyələrini izah edə bilir;
- Emosional vəziyyətlərin insan davranışına təsirini dərk edir və izah edir;
- İnsan fəaliyyətinin səmərəliliyini artırmaq üçün motivasiya yanaşmaları tətbiq edə bilir.

XIII. İmtahan sualları

1. Emosiya və hisslər haqqında anlayış
2. Emosional halətlər fizioloji proseslərin növü kimi
3. Emosiyalar fəaliyyətin nizamlayıcısı kimi
4. Ali hisslər
5. Duyğuların emosional tonu
6. Duyğuların emosional tonunun funksiyası
7. Duyğuların emosional tonunun yaranma mexanizmi
8. Emosiyaların mənşəyi
9. Emosiyalar davranışı təşkil edən proses kimi
10. Mimik ifadənin identifikasiyası
11. Emosiyaların spontan ifadəsi Pantomimika, emosiyaların səsle ifadəsi
12. Emosional fəaliyyətin xarakteristikası
13. Emosional fəaliyyətin inkişafı
14. Emosiyaların funksiyası. Müsbət və mənfi emosiyaların rolu
15. Davranış və fəaliyyətin idarə olunmasında emosiyaların rolu
16. Emosiyaların əksətdirmə-qiymətləndirici funksiyası
17. Emosiyaların motivasiya rolu
18. Emosiyalar dəyər və tələbat kimi
19. Emosiyaların destruktiv rolu
20. Emosiyaların kommunikativ funksiyası
21. Koqnitiv proseslərdə və yaradıcılıqda emosiyaların rolu

22. Pedaqoji prosesdə emosiyaların rolu
23. Emosiyaların təsnifatına dair müxtəlif yanaşmalar
24. Əhvalların psixoloji səciyyəsi
25. Affekt və ehtiraslar
26. Stressin növləri, yaranma səbəbləri və profilaktikası
27. Frustrasiya emosional halət kimi
28. Əsas və ikinci dərəcəli emosiyalar
29. Aparıcı və törəmə emosiyalar (V.K.Vilyunas)
30. Emosiyalar və qavrayış
31. Predmetin xüsusiyyətlərinin qavranılmasına emosional təcrübənin təsiri
32. Emosional proseslər və təxəyyül, təfəkkür prosesləri
33. Emosional intellektin mahiyyəti
34. Emosional intellekt modelləri
35. Emosional intellektin struktur komponentləri
36. Emosional yaddaş haqqında məlumat
37. Emosional eşitmənin mahiyyəti
38. Fizioloji göstəricilər və emosiyaların diaqnostikası
39. Nitqin təhlilinin köməyi ilə emosiyaların diaqnostikası
40. Emosiya və ekspressiv davranışın öyrənilməsi

XIV. Kollokvium sualları:

I kollokvium sualları:

1. Emosiya və hisslər haqqında anlayış
2. Emosional halətlər fizioloji proseslərin növü kimi
3. Emosiyalar fəaliyyətin nizamlayıcısı kimi
4. Ali hisslər
5. Duyğuların emosional tonu
6. Duyğuların emosional tonunun funksiyası
7. Duyğuların emosional tonunun yaranma mexanizmi
8. Emosiyaların mənşəyi
9. Emosiyalar davranışı təşkil edən proses kimi
10. Mimik ifadənin identifikasiyası

II kollokvium sualları

1. Emosiyaların əksətdirmə-qiyətləndirici funksiyası
2. Emosiyaların motivasiya rolu
3. Emosiyalar dəyər və tələbat kimi
4. Emosiyaların destruktiv rolu
5. Emosiyaların kommunikativ funksiyası
6. Kognitiv proseslərdə və yaradıcılıqda emosiyaların rolu
7. Pedaqoji prosesdə emosiyaların rolu
8. Emosiyaların təsnifatına dair müxtəlif yanaşmalar
9. Əhvalların psixoloji səciyyəsi
10. Affekt və ehtiraslar

Ümumi psixologiya: Emosiyalar və motivasiya fənninin sillabusu 050121 -Psixologiya ixtisası (proqramı) üzrə tədris planı və fənn proqramı əsasında tərtib edilmişdir. Pedaqogika, psixologiya və incəsənət kafedrasının 12 sentyabr 2025-ci il tarixli iclasında təsdiq olunmuşdur (Protokol №01).

Fənn müəllimi:

b/m N.İ. Cəfərova

Kafedra müdiri:

dos. A.X.Əliyev